

MORA
KOMMUN

LEKSANDS
KOMMUN

Vansbro
kommun

Europeiska jordbruksfonden för
landbyggsutveckling. Europa
investerar i landsbygdsområden

Mötessammanfattning Vildmarksfika, tema utvecklingsplan

Vi välkomnade 30 deltagare som företrädde markägare, vägsamfälligheter, sockenföreningar, kommunerna, Länsstyrelsen, Visit Dalarna, SLU, Studieförbundet och företagare för att prata om förutsättningar för en hållbar naturturism i Vildmarksriket, i så fall hur? Både ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbart. Vi började med en trevlig och god lunch på Siljansnäs Hotell innan vi promenerade till Naturum Dalarna. Inledde med ett kunskapspass om Projekt Vildmarksriket och vad höstens kartläggningsarbete tillsammans med SLU visat. Därefter tog en spännande och kreativ workshop fart och resulterade i flera fina idéer om vad som är viktigt att tänka på och delvis hur en hållbar utveckling av naturturism i Vildmarksriket skulle kunna se ut. Med t ex portaler/entréer där besökare ställer sin bil, får information, möjlighet till mat och boende innan besökare vandrar eller cyklar in i Vildmarksriket eller blir upplöckad av en organiserad guide som på ett ansvarsfullt vis skapar en kvalitetssäkrad naturupplevelse.

Nästa träff i Mora Parken den 7 maj kl 12.00 – 16.30, kommer ha tema organisering. Hur bygger vi upp en hållbar organisation och intäcksströmmar som möter behovet av en långsiktig ekonomisk hållbarhet för alla intressenter? Anmäl dig redan nu till projektledare daniel@bodani.se

Program:

- 12.00 – 12.45 Gemensam lunch på Siljansnäs Hotell.
- 12.45 – 13.00 Promenad till Naturum Siljansnäs.
- 13.00 – 13.15 Projektledare Daniel Nilsson hälsar välkommen och berättar om bakgrund, syfte och mål med projekt Vildmarksriket.

MORA
KOMMUN

LEKSANDS
KOMMUN

Vansbro
kommun

Europeiska jordbruksfonden för
landbyggsutveckling. Europa
investerar i landsbygdsområden

- 13.15 – 15.00 Genomgång av höstens kartläggningsarbeten från SLU. Vart står vi idag? Hur kan Vildmarksriket bidra till ökad folkhälsa, platsattraktivitet och kompetensförsörjning? Vem är besökare av Vildmarksriket? Vad kan vi lära av andra naturturismdestinationer? Daniel Nilsson, projektledare Vildmarksriket samt Johan Engström, Visit Dalarna, berättar.

Studenter från SLU har under föregående år genomfört kartläggningar och analyser inom arbetspaketen för projekt Vildmarksriket. Både för att förstå besökare, förutsättningarna i Vildmarksriket, och för att lära sig av naturturismdestinationer på andra platser. En grupp studenter har under förra året genomfört arbeten där de tittat på destinationerna Järvsö och Höga Kusten, för att kartlägga vilka lärdomar projekt Vildmarksriket kan dra utifrån dessa platser, framgångsfaktorer, viktiga bitar som varit nödvändiga att ha på plats, med mera. Vad Vildmarksriket kan lära av Järvsö och Höga kusten?

Järvsö: Samverkan i Järvsö mellan Destinationsbolaget, Järvsörådet och kommunen var centralt och skapade grund för övrig samverkan. Bred representation och jämnt ägande i destination Järvsö sågs som viktigt koncept. I och med detta får alla lika mycket att säga till om och man behöver komma fram till beslut tillsammans i dialog. Bra ersättningsmodeller för markägare som alla kan skriva under på är en ytterligare central förutsättning.

Höga Kusten: Bygga och marknadsföra en plats i stort och inte bara ett besöksmål inom detta. Höga kusten och Vildmarksriket ser förstås olika ut och har olika förutsättningar, men en lärdom är att bygga bredare reseanledningar runt området i stort snarare än ett centralt besöksmål. Knyt an till historia, lokal mattradition - bygga platsen utifrån lokala värden och förutsättningar lyftes

MORA
KOMMUN

LEKSANDS
KOMMUN

Vansbro
kommun

Europeiska jordbruksfonden för
landbyggsutveckling. Europa
investerar i landsbygdsområden

av studenterna också som en viktig framgångsfaktor. I Vildmarksriket finns det mycket att ta tillvara på utifrån detta, exempelvis lokala matrader, fäbodkultur, med mera.

Generellt pekar studenterna på vikten av tidig dialog, samt möjligheter att ses, både i officiella möten och i inofficiella forum, för att lära känna varandra. Bra kontaktytor som skapar förutsättningar för delaktighet.

- 15.00 – 15.30 Fika.
- 15.30 – 16.15 Uppdelning i mindre arbetsgrupper för workshop om hur vi kan utveckla en vision för Projekt Vildmarksriket som besöksdestination för natur- och kulturturism baserat på bakgrunds material, nuläge, och samtal under eftermiddagen.

Vi delade in oss i grupper utifrån Mora, Vansbro och Leksands kommun. Kommunanställda, geografiskt ansvariga från Visit Dalarna, och naturturismföretagare eller andra som verkade i respektive kommun anslöt till dessa grupper. Personer som jobbar i den större geografien och inte kände direkt tillhörighet till någon av kommunerna fick ansluta till valfri grupp. Vi diskuterade sedan utifrån dessa frågeställningar:

- Hur kan man tillgängliggöra Vildmarksriket på ett hållbart sätt? Leder, service, parkeringar, vad mer?
- Hur skulle en Vildmarkstriangel kunna se ut?

Vid alla bord fanns kartor över Vildmarksriket som utgjorde diskussionsmaterial. Detta för att grupperna skulle kunna diskutera områden inom Vildmarksriket som man gärna skulle se att de tillgängliggjordes på olika sätt, platser där service idag brister, eller platser som borde skyddas från turism på grund av höga naturvärden eller annat. Nedan följer lite utdrag ur diskussionerna från de tre grupperna:

Leksand:

Transport och infrastruktur är A och O. Vildmarksriket är idag till stor del ganska otillgängligt. Naturumanställda tipsar inte idag i första hand sina besökare om vandring i det området eftersom det är svårt att beskriva hur man tar sig till specifika platser. Det krävs också, för att ta sig till ett ställe längre bort, lite vilja, och marknadsföring och kunskap är en förutsättning eller bakgrund till det. mer lättillgängliga punkter vore eventuellt bra, för att folk ska få kännedom om områdets värden, och sen kan det finnas mer svåra delar av området som det behövs guider för att uppleva.

Målgruppsanpassning behövs: de som vill gå kort, mittemellan, längre. Olika nivåer av tillgänglighet. Målgruppsanpassning kan också innebära kategorisering. Alltså olika svårighetsgrader och tillräcklig information för att besökaren själv ska kunna känna in och ta beslutet hur mycket man vill och vågar. Men vissa upplevelser och svårighetsgrader ska kanske vara tillgängliga först med hjälp av guide. Vilka är de enklare upplevelserna i Vildmarksriket? Och vilka är de svårare?

För vissa är också utmaningen ett besöksvärde. Detta är viktigt att komma ihåg. Mer erfarna vandrare / cyklister / fiskare ser ett värde i att komma ut i natur som är mer svårtillgänglig, att utmanas. Medan andra önskar mer tillgängliga leder / sjöar / upplevelser.

Det vore bra med någon slags portal, gärna flera, som blir ingångar till Vildmarksriket, enas flera i. En bra entré till platsen, med kartor, förslag på leder i olika svårighetsgrader, information om guidade upplevelser, aktiviteter, etc. Det finns inom projektet en plan på att titta på detta. Entréer kan också vara en metod för att styra och kontrollera flödet.

En central fråga är: hur ska leden ta besökaren genom naturen? Och vilka berättelser vill man berätta med lederna? Nästa steg därefter handlar om paketering, guidning, företagandet runt detta.

Mora:

MORA
KOMMUN

LEKSANDS
KOMMUN

Vansbro
kommun

Europeiska jordbruksfonden för
landbyggsutveckling. Europa
investerar i landsbygdsområden

För hela projektet är det a och o att ha en dialog med markägarna. Det finns små områden avsatta som reservat men det går inte bara att jobba med dem. Det är andra områden man måste titta på. Hur går brukande hand i hand med turism? Hur upplever man det här landskapet? Hur får markägare intresse och ersättning för det här?

Siljansleden som går i området för Vildmarksriket går att förbättra med skyltar, information och förklarande kommunikation - ett lärande som gör stigen intressant. Även information om var man får göra vad är viktigt. Var får man exempelvis köra skoter, och under vilka förutsättningar?

Det behövs en bra förvaltning och det finns goda möjligheter för Vildmarksriket att bli ett föredöme med sin samverkan för andra geografier och områden.

Det är viktigt att möta internationaliseringen och erbjuda kommunikation på fler språk så att förutsättningarna och skyldigheterna med hur allmänheten får vistas i naturen blir tydliga. Folkbildning är viktigt, och där har studiefrämjandet en viktig roll. Men också naturturismföretagarna. Det behövs enkla tips och riktlinjer om vad besökare i naturen får och inte får göra. Det vore även bra om entreprenörerna kan erbjuda detta i sitt guidande. Certifiering av guider diskuterades också.

Skräp och avfall behöver tas omhand och tas med hem efter sitt besök. Hur ska man garantera detta? Information och kommunikation centralt.

Slitage av vägar behöver ersättas på något vis. Men det finns goda exempel på hur man löst detta. Jaktlag tas upp som ett exempel på hur det går att avtala och ge ersättning till vägföreningen för att använda vägarna.

Det en viss oro kring om att avtal kring naturturism skulle leda till intrång av friheten i att bestämma över egen verksamhet på sin mark, såsom brukandet av skogen med mera. Men flera deltagare menar

MORA
KOMMUN

LEKSANDS
KOMMUN

Vansbro
kommun

Europeiska jordbruksfonden för
landbyggsutveckling. Europa
investerar i landsbygdsområden

att projektet är upplagt på ett bra sätt och betonar att lokalbefolkningen i bygden också ska få förtjänst av detta och att alla ska vara med - upplägget är som gjort för att projektet ska kunna accepteras. En fråga dyker upp gällande hur det kan genomföras på samma positiva sätt som projektet beskriver? Det ställer stora krav på projektledningen att leva upp till denna höga ambition och det är många delar som ska med.

Vansbro:

Förslag om att en entré till området kan utgå från Snöå bruk-området. Här finns många möjligheter med Snöå Bruk, övernattning, fikaställen, vandring- och bikingleder, golfbana och skidbacke. Det finns även goda parkeringsmöjligheter.

Förslag om en eller ett par hubbar inne i Vildmarksriket med stugor, skogstält, toaletter, möjlighet att ladda telefoner och för att landa innan man som besökare vandrar vidare. Detta kan också vara ett sätt att underlätta för var man slänger skräp. Men hänger på att man hittar en bra lösning för förvaltning.

Biltrafiken får inte bli en genomfartstrafik, skyltning behövs och eventuellt till Vildmarksriket, men det kan vara bättre att styra flödet till Snöå-området och andra officiellt entréer när man landat i dessa. Lokalbefolkningen hittar dit ändå och det är viktigt att vägarna inte byggs ihop genom området. Vildmarksriket ska vara trafikfritt men det kan finnas organiserad skjuts för att få kontroll på flödet. Organiserad pick-up inom Vildmarksriket lyfts som en idé. Folk går in via entréer som är planerade, vandrar eller cyklar i området men kan erbjudas att bli upphämtade för att köras tillbaka till en entré, till en restaurang eller övernattning till exempel.

Sopor är folk dåliga på att ta med sig. I Vildmarksriket behöver en uppmaning till besökarna att ta med en soppåse att ta med sitt skräp. Tydliga regler och kommunikation.

**MORA
KOMMUN**

**LEKSANDS
KOMMUN**

**Vansbro
kommun**

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling. Europa
investerar i landsbygdsområden

- 16.15 – 16.30 Redovisning av diskussioner under workshop.
- 16.30 – 16.45 Avslutande reflektioner och summering av dagen.

Vi tackar alla för fint engagemang och hoppas vi ses snart igen.